

Emigranttidningar

TORBJÖRN NÄÄS

Hundratals svenskspråkiga tidningar gavs ut i USA från 1850 och framåt för att tillmötesgå Amerikas svenska invandrarsamhällen. Det finns en webbplats där du kan lära dig mer om dessa tidningar och kan söka bland över 300 000 digitaliserade tidningssidor från 28 olika svensk-amerikanska tidningar som utgavs över hela USA mellan 1859 och 2007.

»Swedish American Newspapers« skapades genom ett flerårigt samarbete mellan Kungliga biblioteket i Stockholm och ett flertal institutioner i Amerika. Projektets syfte är att digitalisera svenskspråkiga tidningar utgivna i USA och göra dem tillgängliga på webben.

Tidningarna gav de emigrerade svenskarna en möjlighet att läsa om vad som hände i det gamla landet i form av korta notiser, reseskildringar, dödsannonser m. m. De innehöll dessutom lokala annonser och artiklar från svenskbygderna i USA.

Här följer ett utdrag från en artikel. Texten är återgiven så nära originalet som möjligt med det äldre språkbruk som då användes.

Ur Svenska Amerikanaren 29 augusti 1882

TRANSATLANTISKA NOTISER

Solstrålarne blänka och glittra öfver Siljans blå, lätt krusade böljor, genom hvilka den lilla fagra "Sjöfröken" nu raskt simmar fram. Rudolf Lindh är kapten på ångaren, och hans fader, ångarens ägare, postmästaren A. O. Lindh, står vid vår sida på Katrinebergs tak, från hvilket vi beundrar en ovanligt vackra utsigt, åt hvilket håll vi än vända oss. Herrskapet Schröder har rest åt Stockholm; postmästaren, brukspatron Schröders svärfar, har haft godheten åtfölja oss hit, för att visa oss den samma.

Söderut skiner oss till mötes Sollerö kyrktorn, i en dimmig, vitgrå färgton. Kyrkan där på en ö är ej gammal. Solleröborna måste förr i världen besöka Mora kyrka på de stora högtidsdagarne.

En vår uteblefvo de allesamman på en viss större helgdag, till följd af, att de hvarken på isen eller medels båt kunde komma fram till Mora. De ådömdes därför böter, och detta retade dem, så att de beslöto "gå till kungs" och få ön för eget

pastorat. De skickade Jugen Jon Andersson till Stockholm, och han uttröttade så Gustaf III, att denne ändtligen lofvade solleröborna eget pastorat, med villkor att Jon ej stannade och bråkade längre. Sollerö församling afsöndrades också från Mora den 8 maj 1775 samt fick namn af Sofia Magdaleni församling efter dåvarande drottningen.

Kyrktornet, vi nu se, restes 1782, och då tuppen uppsattes därpå den 11 oktober, blåste sunnanvind. "Åh si," ropade då solleröborna :

"Tuppen vänder stjärten mot Mora!" ...

Alla Sollerös "väktare på Sions murar" ha icke varit så säkra och pålitliga, som tuppen. Första kyrkoherden, J. G. Westlind, var redan sinnesrubbad då den nya kyrkan öppnades för gudstjenst 1781. En sägen går, att han roat sig med att rida upp och ned för den spiralgång som var bygd för arbetarne kring kyrkan och tornet. Tredje kyrkoherden, J. G. Terserus, sökte pastoratet vid 80 års ålder och fick ingen röst vid valet; men

Gustaf Adolf utnämnde honom dock till embetet 1806. Sjätte kyrkoherden I. D. Lindbom, var bruksinspektör och ägare till Siljansfors bruk samt prestvigdes vid 40 års ålder. Bland socknens utmärktaste prestmän må nämnas mag. A. Källström och G. B. Godée. Nionde kyrkoherden, L. Dalin, fick sitt embete genom list. Tvänne personer afsändes till Stockholm för att påstå, att församlingen enhälligt önskade Dalin — hvilket var lögn! — och bedja kungen, att just Dalin måtte utnännas. Detta skedde.

En af "bönemännen" är nu missnöjd både med presten och sina "trogna förböner" hos majestätet, säges det. Till att föra konungen bakom ljuset, fordras ovilkorligen godt hufvud.

Att äfven andra solleröbor, än de två "bönemännen", ha godt hufvud, bevisar följande sannfärdiga historia:

År 1840 hade hemmansägaren Lafvas Olof Olsson i Utanmyra en dag kommit i något ärende till gårdarne kring kyrkan, hvars tak för tillfället beströks med tjära. Olof, som fått sig en och annan tankstäl-

lare, fick hastigt lust att göra sin vän tjärstrykaren ett besök i de högre rymderna. Han tog vägen genom tornet, gick ut genom en af de stora luckorna för att balansera sig fram efter kroppåsen, men tog öfverbalansen och stöp rakt ned från sin upphöjda ställning. I sanslöst tillstånd och blödande ur näsa och mun upptogs han och fördes till en bondgård, där han vårdades. Efter några timmar syntes åter tecken till lif, så att han om aftonen kunde föras hem till sig. Man tog i allt för afgjordt, att Olof var skadad invärtes och ej kunde återställas, hälst farten var så stark, att han med hufvudet borrar ett hål i kyrkogården, stort som en duktig spilkum. Imellertid, sedan karlen blifvit grundligen badad med kallt vatten och fått en uppfriskande sömn, var han morgonen derpå så återställd, att han med pipan i munnen besökte omgifvande ägorna, för att åse det pågående storskiftet. Gropen täcktes sedan med en torfva, som vid främmandes besök aftogs, för att visa det många år bestående vitnesbördet på "Lafvas Olles" goda hufvud ...